
3

Verklaring van de minister-president over de ontstane politieke situatie

Aan de orde is de verklaring van de minister-president over de ontstane politieke situatie.

De **voorzitter**:

Ik heet de minister-president, de leden, de mensen op de publieke tribune en de mensen die op een andere manier de verklaring volgen, van harte welkom. Het is een vrij ongebruikelijke dag om als Tweede Kamer plenair te vergaderen. Aanleiding voor deze vergadering is dat afgelopen vrijdag, 7 juli 2023, de minister-president en alle ministers en staatssecretarissen hun ontslag bij de Koning hebben ingediend. De Koning heeft de ontslagaanvraag in overweging genomen. Ik heb daarop de minister-president gevraagd naar de Kamer te komen om vandaag een verklaring af te leggen over de huidige situatie. Vervolgens is er een regeling van werkzaamheden, waarin de heer Wilders het verzoek om een debat zal doen. Vervolgens schorsen we kort om de sprekerslijst in orde te maken. Daarna starten we met het debat, als daar een meerderheid voor is; gezien de samenstelling in de Kamer vandaag, denk ik van wel.

Ik geef nu het woord aan de minister-president om een verklaring af te leggen aan de Tweede Kamer.

Minister Rutte:

Mevrouw de voorzitter. Inderdaad leg ik graag een korte verklaring af over de politieke situatie waarin we ons bevinden. Afgelopen vrijdag heb ik, zoals bekend, de Koning het ontslag van het kabinet aangeboden. Die beslissing was unaniem, maar is ons desondanks allemaal zwaar gevallen; dat geldt zeker ook voor mij persoonlijk. In deze situatie kan het kabinet besluiten verkiezingen uit te schrijven. Het is goed gebruik dat dit gebeurt nadat de Kamer in de gelegenheid is gesteld zich hierover uit te spreken.

In het coalitieakkoord is de ambitie verwoord om meer grip op migratie te krijgen. Migratie is een groot en belangrijk onderwerp in Nederland, maar ook een onderwerp waarover de meningen uiteenlopen. Dat zien we in het land, dat zien we in de Kamer en dat zagen we ook in het kabinet. De afgelopen maanden is er, ondanks de verschillende opvattingen, door alle partijen heel hard gewerkt aan voorstellen om die ambitie uit het coalitieakkoord te verwezenlijken. Daarbij zijn alle partijen tot het uiterste gegaan. Maar soms is de wil om er samen uit te komen, hoe sterk ook, helaas niet voldoende. Dan blijft er geen andere mogelijkheid over dan de samenwerking te beëindigen. Die conclusie hebben de vier partijen afgelopen vrijdag met pijn in het hart getrokken. Ik zeg "met pijn in het hart", want ondanks de soms grote onderlinge verschillen heeft dit kabinet resultaten kunnen boeken, zoals de grote investeringen in het onderwijs, de modernisering van de arbeidsmarkt, het grote klimaatpakket van dit voorjaar, de toekomst van de pensioenen en het koopkrachtpakket van vorig najaar.

Het is betreurenswaardig dat we als kabinet niet verdergaan. Zo'n situatie komt nooit op een goed moment, ook nu niet.

We staan in Nederland voor grote vraagstukken: stikstof, de toekomst van landbouw en natuur, de woningmarkt, het klimaat, de zorg. Het zijn thema's die vragen om oplossingen, niet om uitstel. Het kabinet heeft de verantwoordelijkheid om te doen wat nodig is voor Nederland. Dat is ook wat de Koning ons nu heeft gevraagd. Uiteraard past het kabinet terughoudendheid als het gaat om nieuw beleid en wetgeving. De Kamer bepaalt welke voorstellen zij nog wil behandelen, maar er zijn altijd urgente thema's die nu om besluiten vragen. Het kabinet zal dan ook samen met de Kamer proberen om ook de komende maanden zo verstandig mogelijk beleid te voeren. Dat geldt in ieder geval voor steun aan Oekraïne in de strijd tegen de Russische agressie en de verdere aanpak van zowel het toeslagenschandaal als de gevolgen van de aardgaswinning in Groningen. Maar uiteraard is dat nu eerst aan de Kamer.

Tot slot, voorzitter, wil ik nog iets persoonlijks zeggen. Er is de afgelopen dagen gespeculeerd over wat mij zou motiveren. Het enige antwoord is: Nederland. Mijn positie is daaraan volstrekt ondergeschikt. Gisterochtend heb ik het besluit genomen dat ik niet opnieuw beschikbaar ben als lijsttrekker van de VVD. Bij het aantreden, na de verkiezingen, van een nieuw kabinet, zal ik de politiek verlaten. Ik heb gistermiddag mijn partijvoorzitter en fractievoorzitters daarvan op de hoogte gesteld. Dat is mijn persoonlijke afweging, die losstaat van de ontwikkelingen van de afgelopen weken. Maar ik wilde u dat wel aan het begin van dit debat vertellen. Dit debat moet gaan over ons land.

Dank u wel.

De voorzitter:

Ik wil de minister-president bedanken voor zijn verklaring.